

Lekce 2

JEŽÍŠ A EVANGELIA

Mezi nesčítelným množstvím knih, jež byly napsány o životech různých lidí, nenajdeme žádnou, která by se podobala čtyřem evangeliím: žádný člověk se totiž nemůže srovnávat s Ježíšem, jehož příběh zmíněná evangelia vypravují. Evangelia jsou strhujícím záznamem Ježíšova života; jsou plná jmen různých lidí a míst, vyplněná líčením dramatických a významných událostí - téměř si vynucují čtenářovu pozornost.

Tato lekce ti pomůže evangeliím lépe porozumět. V první lekci ses dozvěděl mnohé o pozadí a souhrnném obsahu Nového zákona. V této lekci se blíže zaměříme na první čtyři knihy Nového zákona. Uvidíš, v čem jsou si tyto čtyři evangelijní zprávy podobné - všechny totiž vyprávějí příběh Ježíše -, a v čem se liší. Dovíš se také mnohé o zemi, kde Ježíš žil, a místech, kde sloužil. Do jisté míry se rovněž seznámíš s jeho učením i způsobem, jak vyučoval.

Studiem této lekce získáš hlubší pochopení charakteristických rysů jednotlivých evangelijních záznamů. Navíc budeš připraven, abys mohl studovat evangelia každé zvlášť.

osnova lekce

Čtyři evangelijní záznamy
Místa, kde Ježíš žil a sloužil
Události v životě Ježíšově
Ježíšovo učení

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- uvést, v čem jsou si jednotlivá evangelia podobná, a v čem se liší.
- najít na mapě místa, kde Ježíš žil a sloužil.
- vyjmenovat ve správném pořadí čtyři hlavní údobí Ježíšova života.
- uvést hlavní rysy Ježíšova učení.

studijní činnost

1. Přečti si rozvinutí lekce. Odpovědi na jednotlivé studijní otázky si vyhledej až poté, cos je sám zodpověděl. Takto se budeš moci přesvědčit, zda jsi skutečně porozuměl obsahu lekce. Špatné odpovědi si oprav.
2. Pečlivě si prostuduj připojenou mapu Palestiny. Ubezpeč se, že dokážeš najít všechny oblasti a města, které jsou uvedeny v této lekci. Díky tomu pak budeš schopen ve své představě zeměpisně umístit dějiště důležitých událostí v Ježíšově životě.
3. Znovu si projdi celou lekci a pak vypracuj osobní test. Nezapomeň si všechny své odpovědi zkontrolovat a opravit ty, které jsi nezodpověděl správně.

rozvinutí lekce

ČTYŘI EVANGELIJNÍ ZÁZNAMY

Úkol 1. *Uved' hodnotu a charakteristické rysy čtyř evangelijních záznamů.*

Bůh nám ve své moudrosti nedal pouze jeden záznam Ježíšova života, ale čtyři. Mohli bychom se ptát: *V čem spočívá přínos mít víc než jeden záznam Ježíšova života?*

Význam skutečnosti, že vlastníme čtyři záznamy

Tato skutečnost nám přináší dvojí prospěch. Za prvé, rozličnost vyprávění přitahuje pozornost mnoha různých druhů lidí. Když byla evangelia poprvé sepsána, každé z nich mělo určité charakteristické rysy, které dělaly dojem na konkrétní skupiny lidí. Matouš například zdůraznil naplnění starozákonních proroctví v Kristově životě. Tímto jeho vyprávění nabylo zvláštního významu pro Židy. Marek se zaměřil na Ježíšovu dynamickou a účinnou službu. Uvedl ve svém vyprávění podrobnosti, které mohly zajímat především čtenáře z řad Římanů. Lukáš napsal své evangelium očima pohana, který má hluboké poro-

JEŽÍŠ A EVANGELIA

zumění pro Kristovo poslání přinést spasení. Pohanští čtenáři se dokázali snadno ztotožnit s tímto jeho pohledem, zatímco jim líčil, jak Ježíšovo poslání bylo dále zdárně uskutečňováno. Jan si svým vylíčením Krista jako věčného Slova získal posluchače mezi hloubavými lidmi, kteří usilovně hledali odpovědi na veliké otázky týkající se smyslu života, dějin a věčnosti. Od doby, kdy byly napsány, promlouvaly evangelia k mužům a ženám všech společenských postavení a národnostního původu, ať už se nacházeli v jakékoli situaci. Stejně tak je tomu i dnes.

Za druhé, díky různorodosti vyprávění byly hlavní události Ježíšova života dokonce ještě víc zdůrazněny. Každý z evangelijních pisatelů uvádí některé podrobnosti a informace, které nenalezneme u zbylých tří. Nicméně nám však všechny čtyři záznamy poskytují celkový obraz Ježíšova života - života služby, smrti za hříšného člověka a následného povstání z hrobu. Takto se jádro Kristova poselství stalo zcela jasné a srozumitelné. Pisatele evangelia bychom mohli přirovnat k čtyřem malířským mistrům, z nichž každý nám zanechal svůj mistrovský portrét Syna Božího. Ačkoli jednotlivá veledíla znázorňují své hlavní téma rozličným způsobem, ve všech však nacházíme tutéž podmanivou, neodolatelnou a neporovnatelnou tvář.

1. Ve svém poznámkovém sešitě uved', jaký dvojitý prospěch nám plyne z toho, že vlastníme čtyři rozdílné evangelijní záznamy. Každý z obou důvodů vyjádři jednou větou.

Hlavní charakteristické rysy čtyř evangelijních záznamů

Evangelijní zprávy jsou *selektivní*. Nepředstavují vyčerpávající seznam všeho, co Ježíš řekl a učinil. Jan to poznamenal, když napsal: „Je ještě mnoho jiného, co Ježíš učinil; kdyby se mělo všechno dopodrobna vypsát, myslím, že by celý svět neměl dost místa pro knihy o tom napsané“ (J 21,25). Z velikého množství událostí, ke kterým došlo během Kristova pozemského života, si jednotliví autoři, vedeni Duchem svatým, zvolili pouze některé a včlenili je do svého vyprávění. Například Ježíšovo dětství a mládí se zde přechází mlčením, vyjma dvanáct veršů, které tomuto předmětu věnuje Lukáš (L 2,40-52). Na druhé straně pašijový týden je dopodrobna vylíčen všemi čtyřmi autoři. Pro Matouše, Marka a Lukáše je mnohý materiál společný; Jan

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

však uvádí mnoho věci, které u nich nenalezneme. Všechny uvedené skutečnosti svědčí o tom, že evangelijní záznamy jsou selektivní.

Evangelijní zprávy jsou zároveň v *harmonickém souladu*. Ačkoli jednotliví autoři postupovali selektivním způsobem při výběru materiálu, všichni se drželi stejného základního vzoru při sdělování hlavních událostí evangelijního příběhu. Uvádí se zde uvedení Ježíše do jeho veřejné služby Janem Křtitelem. Dále to pak jsou Ježíšovy zázraky, učení, jeho jednání a postoj k učedníkům, obyčejným lidem a židovským vůdcům. Místem děje většiny popisovaných událostí je Galilea nebo Jeruzalém. Je zde poukázáno na rozdělení, vzniklé tím, že zatímco jedni Ježíše přijímali, druzí jej odmítli. A nakonec se dovidáme o Ježíšově slavnostním vjezdu do Jeruzaléma, jeho zatčení, soudním přelíčení, ukřižování a vzkříšení. Během jednotlivých vyprávění se neustále setkáváme s odkazy na různá starozákonní proroctví, která došla svého naplnění v Ježíšově životě. V pravém slova smyslu vlastně ani nejsou čtyři „evangelia“, ale pouze *jedno* Evangelium – jeden příběh přinášející dobrou zprávu o Synu Božím, který přišel, aby spasil hříšného člověka.

2. Evangelijní záznamy jsou *selektivní*, protože

- a) se nezmiňují o Ježíšově dětství.
- b) mají velice málo společného.
- c) neuvádějí všechno, co Ježíš učinil a řekl.

3. Evangelijní zprávy jsou v *harmonickém souladu*, protože

- a) se přidržují společné hlavní předlohy při zpracování evangelijního příběhu
- b) velice dopodrobna popisují celý Ježíšův život.
- c) se zabývají především Ježíšovou službou v Galileji.
- d) uvádějí tytéž hlavní události z Ježíšova života.

MÍSTA, KDE JEŽÍŠ ŽIL A SLOUŽIL

Doposud jsme se zabývali některými z hlavních charakteristických rysů evangelijních záznamů. Během čtení zjišťujeme, že tyto záznamy uvádějí názvy mnoha míst, která souvisejí nějak s Ježíšovým životem – jako jsou Judsko, Galilea, Nazaret, Kafarnaum a Jeruzalém. V této části se podíváme blíže na jednotlivé oblasti v Palestině, kde se

JEŽÍŠ A EVANGELIA

zmíněna místa nalézají. Budeme se rovněž zabývat obecným zeměpisem Palestiny.

Území Palestiny

Úkol 2. *Urči polohu čtyř hlavních zeměpisných oblastí v Palestině.*

Palestina je název používaný pro celou oblast znázorněnou na uvedené mapě. Bylo to zde, v této zemi, kde Ježíš strávil naprostou většinu svého pozemského života. Podívej se na mapu a všimni si naznačených hlavních druhů terénu - tvoří čtyři paralelní pásy probíhající od severu k jihu: 1) *pobřežní planina*, která se táhne ze severu od Sidónu dolů na jih ke Gáze, 2) *centrální pohoří*, které se rozprostírá od Danu a Kádeše na severu k Beer-šébě na jihu, 3) *údolí Jordánu*, jehož začátek je severně od Galilejského moře, a které se táhne na jih až k Mrtvému moři a 4) *východní náhorní plošina*, která se rozprostírá na východ od Jordánu.

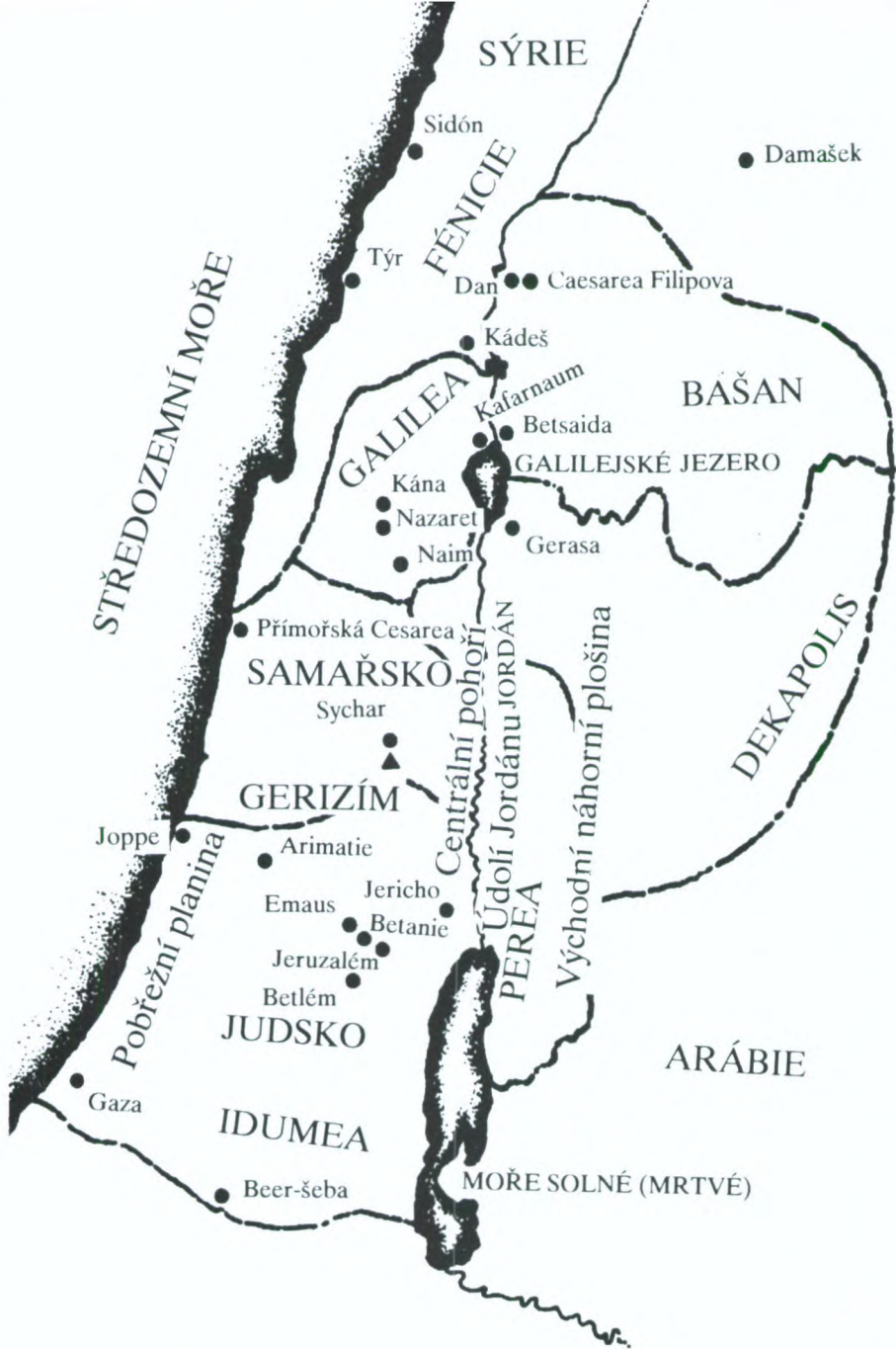
Ježíš žil a sloužil v oblastech Galileje, Samařska a Judska na západní straně Jordánu a v oblastech Dekapole a Pereje východně od Jordánu. Pobýval rovněž v Týru a Sidónu ve Foinikii (Fénicii). Když budeš pročitat popis těchto oblastí, vyhledej si na mapě všechny uváděné zeměpisné názvy.

4. Na východ od palestinské pobřežní planiny se nachází

- a) centrální pohoří.
- b) údolí Jordánu.
- c) Středozemní moře.

5. Centrální pohoří se rozprostírá

- a) východně od údolí Jordánu.
- b) na východ od pobřežní planiny.
- c) mezi údolím Jordánu a východní náhorní plošinou.

Palestina a její oblasti

JEŽÍŠ A EVANGELIA

Oblasti Palestiny

Úkol 3. *Přiřaď popis jednotlivých oblastí Palestiny k jejich pojmenování.*

V době novozákonní se území Palestiny dělilo na několik oblastí. Tyto oblasti pak spadaly pod vládní moc Říma.

Galilea

Ježíš vyrůstal a dosáhl dospělosti v městě zvaném Nazaret, v oblasti galilejské (Mt 2,23; L 2,51). V Káně učinil svůj první zázrak. Později pobýval v Kafarnaum (Mt 4,13). Více rigorózní Židé z ostatních palestinských oblastí hleděli na Galilejce spatra, protože Galilea se nacházela poblíž pohanských oblastí Foiníkie (Fénicie) a Dekapole. Nicméně Galilejci brali svou víru zcela vážně a vůči židovskému národu se chovali loajálně. Jedenáct z dvanácti učedníků Ježíšových pocházelo z Galileje. Ježíš sám strávil podstatnou část své služby ve městech, vesnicích a na úpatích hor této oblasti.

Foiníkie (Fénicie)

Města Týr a Sidón se nacházela ve Foiníki (Fénicii) - pobřežní oblasti na severozápad od Galileje. Poté co byl odmítnut v Nazaretu, odebral se Ježíš právě do této oblasti. Bylo to také zde, kde se setkal se syrofenickou ženou, jejíž velikou víru pochválil a jejíž dceru uzdravil (Mk 7,24-30).

Dekapolis (Desetiměstí)

Severovýchodně od Galileje se rozkládaly oblasti Dekapol a Bášan. Dekapolis byl svaz řeckých měst (*Dekapolis* znamená v překladu „deset měst“ - odtud také často používaný název: Desetiměstí) založených následovníky Alexandra Velikého. I tato oblast patří mezi ty, které Ježíš navštívil. Konal svou službu v Gerase (Gadara), kde uzdravil posedlého člověka (Mk 5,1-20; L 8,26-39). Pobýval rovněž ve městech Cesaery Filipovy (Mt 16,13-20).

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Samařsko

Lidé obývající přímořskou část Samařska byli pohany. Ti však, kdo bydlili v hornatých oblastech, tvořili populaci smíšeného původu. Byli potomky deseti kmenů severního království izraelského; skrze uzavíraná manželství se postupně smísili s pohany. Na hoře Gerizím si dokonce vybudovali svou vlastní svatyni. Ačkoli za dnů Ježíšových tato svatyně již nestála, místo, kde se kdysi nacházela, bylo stále považováno za posvátné. Palestiňští Židé Samařany - jak byli tito lidé smíšeného původu nazýváni - opovrhovali. Mnozí z Židů by dokonce ani necestovali přes Samařsko. Ježíš však nejednou lidem této oblasti sloužil. Během své velice pozoruhodné rozmluvy se samařskou ženou při studni v Sychar nedovolil, aby se ze zmíněného sporu mezi Židy a Samařany stal hlavní předmět hovoru. Namísto toho obrátil pozornost na svou vlastní osobu jako očekávaného Mesiáše (J 4,1-21).

Perea

Většinu obyvatelstva Pereje tvořili Židé, ačkoli zde žili i pohané. Nový zákon hovoří často o Pereji jako o zemi „za Jordánem“. Při své poslední cestě do Jeruzaléma procházel Ježíš touto oblastí a vyučoval v tamějších vesnicích a městech (Mk 10,1-45; Mt 19,1-20,28).

Judsko

V Judsku ležela města Betlém, Ježíšovo rodiště, a Jeruzalém, dějiště mnoha rozhodujících událostí jeho života. Poblíž Jeruzaléma se nacházelo město Betanie, kde bydlela Marta, Marie a Lazar, kterého Ježíš vzkřísil z mrtvých (J 11,1.32-44). Pouze několik mil odtud se rozkládalo Jericho, kde Ježíš uzdravil slepého Bartimea (Mk 10, 46-52). Během své služby navštívil Ježíš vícekrát Jeruzalém a okolní města. Několikrát se zúčastnil židovských výročních slavností, které se konaly v Jeruzalémě. V tomto městě byl rovněž souzen, ukřižován a pohřben (L 22,23). Po svém vzkříšení se ukázal dvěma učedníkům na cestě do Emaus - ve vzdálenosti asi sedmi kilometrů od Jeruzaléma (L 24,13-27). Později dal svým učedníkům pokyny, týkající se jejich budoucí služby, a poté je vyvedl z města směrem k Betanii. Tehdy byl vzat před jejich očima vzhůru do nebe. Učedníci se pak

JEŽÍŠ A EVANGELIA

navrátili do Jeruzaléma, aby tam očekávali na přislíbeného Ducha svatého (L 24,36-53).

6. Přiřaď krátké charakteristiky jednotlivých zeměpisných oblastí (levý sloupec) k jejich názvům (pravý sloupec).

a	V této oblasti se nalézalo Ježíšovo rodiště	1) Galilea
b	Oblast, které se říkalo „druhá strana Jordánu“	2) Foiníkie (Fénicie)
c	Pobřežní oblast severně od Galileje	3) Dekapolis
d	Domovská oblast populace smíšeného původu – jednalo se o smíšení Židů s pohany	4) Samařsko
e	Svaz několika řeckých měst	5) Perea
f	Oblast, v níž se nacházela hora Gerizím	6) Judsko
g	Oblast, ve které se nalézalo město Jeruzalém	

UDÁLOSTI V ŽIVOTĚ JEŽÍŠOVĚ

Úkol 4. *Seznam se s událostmi, ke kterým došlo v životě Ježíšově během čtyř hlavních údobí jeho života, a s biblickými místy, která se k nim pojí.*

Prostudovals zeměpis Palestiny a přitom ses i dozvěděl určitá fakta o místech, kde Ježíš žil a konal svou službu. V této části se budeme zabývat událostmi, ke kterým došlo v Ježíšově životě. Jak již víš z první části této lekce, všichni čtyři evangelisté se při líčení života Ježíše Krista přidržovali stejného schématu.

Události Ježíšova života lze rozdělit do čtyř údobí: 1) Ježíšovo narození a příprava na službu, 2) Jeho raná služba a s ní spojená proslulost a popularita, 3) Pozdější služba a polemika, 4) Ježíšova smrt, vzkříšení a nanebevstoupení. Tato hlavní údobí uvádějí všechny

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

evangelijní zprávy ve stejném pořadí; konkrétní události během určitého údobí si však jednotliví autoři uspořádali podle vlastních záměrů. Nesmíme zapomínat, že jejich hlavním cílem nebylo uvést přesnou chronologii událostí, nýbrž pravdivě a věrně vykreslit osobu Ježíše Krista. Níže uvedený přehled uvádí hlavní sled událostí a k nim příslušné kapitoly z evangelií.

CHRONOLOGIE ŽIVOTA JEŽÍŠE KRISTA

<i>Hlavní údobí a události</i>	<i>Evangelijní odkazy</i>
1. Narození a příprava na službu	Mt 1,1 - 4,11
– narození a dospívání	Mk 1,1-13
– vystoupení, křest, pokušení	L 1,1 - 4,13 J 1,1-51
2. Raná služba a popularita	Mt 4,12 - 15,20
– služba v Galileji	Mk 1,14 - 7,23
– služba v Judsku	L 4,14 - 9,17
– návrat do Galileje	J 2,1 - 6,71
– vrchol popularity	
3. Pozdější služba a polemika	Mt 15,21 - 20,34
– odchod na sever	Mk 7,24 - 10,52
– opětovná služba v Galileji	L 9,18 - 19,28
– opětovná služba v Judsku	J 7,1 - 12,11
– služba v Pereji	
– poslední cesta do Jeruzaléma	
4. Smrt, vzkříšení a nanebevstoupení	Mt 21,1 - 28,20
– vítězoslavný vjezd do Jeruzaléma, soud, smrt a pohřeb	Mk 11,1 - 16,20
– vzkříšení, pověření učedníků a nanebevstoupení	L 19,29 - 24,53
	J 12,12 - 21,25

JEŽÍŠ A EVANGELIA

7. Pomáhaje si předcházejícím přehledem, přiřaď hlavní údobí Ježíšova života (pravý sloupec) k uvedeným událostem či biblickým pasážím (levý sloupec).

.... a Soud	1) Narození a příprava na službu
.... b L 4,14 - 9,17	2) Raná služba a popularita
.... c Křest	3) Pozdější služba a polemika
.... d Poslední cesta do Jeruzaléma	4) Smrt, vzkříšení a nanebevstoupení
.... e J 7,1 - 12,11	
.... f Návrat do Galileje	
.... g Mk 11,1 - 16,20	

Uvedený přehled je samozřejmě pouhým souhrnem hlavních událostí a údobí života Ježíše Krista. V dalších lekcích budeme studovat tato evangelia jednotlivě a taktéž i konkrétní události, k nimž v jednotlivých údobích došlo.

JEŽÍŠOVO UČENÍ

Úkol 5. *Uved' základ, záměr, způsob, obsah a účinek učení Ježíšova.*

Doposud jsme se zabývali charakteristickými znaky jednotlivých evangelií, zemí, ve které Ježíš žil a konal svou službu, a hlavními událostmi jeho života. Nyní se zaměříme na jeho vyučování, tak jak nám je ukazují evangelia. Vyučování patřilo mezi nejpodstatnější stránky Ježíšova díla: jeho posláním bylo hlásat radostnou zvěst chudým a celému lidstvu zjevit pravdu o Bohu. V evangeliích nalézáme téměř na každé stránce Ježíšova varování, vyhlášení, napomínání a vysvětlování. V dalším budeme uvažovat o pěti základních rysech Ježíšova učení.

Základ

Ježíš se ve svém učení opíral o Starý zákon jako Slovo Boží a o svou vlastní osobu jednorozeného Syna Božího. Čerpal ze starozákonních zdrojů. Sebe sama stavěl do pozice toho, jenž má úplnou autoritu k vysvětlování skutečného smyslu písem Starého zákona.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Starozákonní proroctví a události vztahoval na svou vlastní osobu. Podle L 4,18 chápal Izajášova slova jako vylíčení svého vlastního poslání. Zcela zřetelně prohlašoval, že přišel, aby naplnil Zákon (Mt 5,17-20). Při své rozmluvě s Nikodémem hovořil o své smrti na kříži a odkazoval při tom na prožitek Izraelců na poušti (J 3,14; Nu 21,8.9). Když od něj farizeové požadovali znamení, odvětil, že jim bude dáno „znamení proroka Jonáše“ - míněno, že po třech dnech vstane z hrobu (Mt 29,39.40). Po svém vzkříšení se zjevil dvěma učedníkům na cestě do Emaus. Zatím co kráčel vedle nich, „vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma“ (L 24,27).

Ježíš rovněž prokázal jedinečnou autoritu ve vztahu k Starému zákonu. Prohlásil například, že je „pánem i nad sobotou“ (Mk 2,28). Podle Ex 31,15 se v den sobotní nesměla vykonávat žádná práce. A přece Ježíš řekl, že on i jeho Otec bez přestání pracují, dokonce i v sobotu (J 5,16-17). Uzdravoval i v sobotu a učil, že je oprávněn tak činit (L 13,10-17). Uvedl rovněž nový způsob jednání, přesahující starozákonní standard (Mt 5). Tyto příklady jsou dokladem toho, že Ježíš na sebe nevztahoval pouze starozákonní proroctví, nýbrž v osobě Syna Božího i celý Zákon.

8. Přečti si dvojice veršů z Mt 5, jak jsou uvedeny v následující tabulce. V prvním sloupci stručně uveď starozákonní výroky. Vedle pak uveď, co prohlásil Ježíš. První řádek je již vyplněn a poslouží ti jako příklad.

Verše	„BYLO ŘEČENO“	„JÁ PRAVÍM“
21, 22	Nezabiješ.	Ten, kdo se hněvá na svého bratra, propadne soudu.
27, 28		
33, 34		
43, 44		

JEŽÍŠ A EVANGELIA

9. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které nejlépe vystihuje základ Ježíšova učení.

- Ježíš své učení zakládal na názorech, myšlenkách a tradicích, které zastávali tehdejší náboženští vůdcové.
- Ježíšovo učení se zakládalo na Starém zákoně a na autoritě k jeho výkladu, kterou jako Syn Boží měl.
- Narižení a ustanovení týkající se soboty tvořila základ pro Ježíšovo učení.

Záměr

Ježíšovým záměrem bylo zjevit lidem Boha a naučit je pravdám, na nichž by mohli stavět své životy. Prohlásil, že jeho učení pochází od Otce (J 14,10). Nešlo pouze o zajímavé názory, užitečné myšlenky či zábavné příběhy. Byla to slova věčného života (J 6,68), slova, která nepominou (Mk 13,31). Každý, kdo uvede učení Ježíšovo do praxe, zjistí, že jeho život stojí na pevných a bezpečných základech (Mt 7,24).

Způsob

Ježíš učil všude, kde toho bylo zapotřebí. Učil v synagógách (L 4,16) i v chrámě (J 8,2), na ulici (Mk 10,17) i v soukromých domech (L 14,11). Počet posluchačů pro něj nebyl rozhodující. Ačkoli často promlouval k velikým zástupům, našel si čas i na rozhovor s osamělými muži a ženami. Mnohá z jeho nejdůležitějších učení byla pronesena před jednotlivci - Nikodém byl jedním z nich (J 3). Ježíš učil na rozličných místech a i jeho posluchačstvo bylo velmi rozmanité. K vyučování používal různých způsobů. Blíže si povšimneme čtyř z nich:

Podobenství

Ježíš učil mnohým pravdám v podobenstvích. Podobenství je názorný příklad nebo příběh vypůjčený většinou z každodenního života. Jako vyučovací metoda poskytovala podobenství tři výhody: 1) snadno se pamatovala, protože posluchači si dokázali představit jednotlivé události příběhu i během vyprávění, 2) duchovní poselství obsažené v podobenství bylo snadno přístupné i lidem prostým, nevědomým a

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

nevzdělaným, 3) ukazovala, jaké porozumění měl Ježíš pro potřeby svých posluchačů a jak mu na nich záleželo.

Většina podobenství učí vždy jedné důležité pravdě. Například podobenství o ztraceném penízi je názorným příkladem Boží vytrvalosti při hledání jedné ztracené duše. Podobenství o marnotratném synu ukazuje nejen Boží otcovskou lásku, ale vrhá rovněž jasné světlo na pokání, hřích samospravedlnosti a neodpuštění (L 15,11-32). Někdy byli posluchači ponecháni, aby si učinili své vlastní závěry (Mk 12,1-12). Jindy Ježíš pravdu, na kterou se jim snažil poukázat, uvedl na konci daného podobenství (Mt 25,1-13).

Mezi podobenstvími Ježíšovými a kohokoli jiného byl však podstatný rozdíl: jeho podobenství byla nerozlučně spjata s jeho osobou. Ti, kdo jej nechápali, nechápali ani jeho podobenství. Na tuto pravdu poukazoval sám Ježíš (Mk 4,11, Mt 13,13).

Krátké výroky

Ježíš používal krátkých výroků, aby tak do paměti posluchačů vštípil určité pravdy. Tyto výroky byly často spojením protikladů: „...buďte obezřetní jako hadi a bezelstní jako holubice“ (Mt 10,16). „Kdo nalezne svůj život, ztratí jej; kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej“ (Mt 10,39). „Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít“ (J 11,25). Tyto výroky nutily k zamyšlení a nebylo je možné zapomenout.

Názorné lekce

Při svém vyučování používal Ježíš i důvěrně známých objektů. Při jedné příležitosti postavil doprostřed učedníků malé dítě a ukázal na ně jako na příklad pokory (Mt 18,1-6). Jindy obrátil pozornost těch, kdo mu naslouchali, na některé boháče a jistou chudou vdovu, když tito vhazovali své dary do chrámové pokladnice. Tato situace mu posloužila k lekci o významu opravdového dávání (L 21,1-4). Rybářům řekl: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí“ (Mt 4,19). Na nebeském ptactvu a polních liliích ukazoval Boží pečování o stvoření (Mt 6,26.28).

JEŽÍŠ A EVANGELIA

Otázky

Při svém vyučování kladl Ježíš často otázky. Tyto otázky přiměly lidi přemýšlet. Směřovaly přímo k jádru lidských starostí a potřeb: „Zač získá člověk svůj život zpět?“ tázal se svých učedníků (Mt 16,26). „Je snadnější říci odpouštějí se ti hříchy, nebo říci vstaň a chod?“ vyzval zákoníky (Mt 9,5). Pravděpodobně nejdůležitější otázka, kterou položil svým učedníkům, byla tato: „A za koho mě pokládáte vy?“ (Mk 8,29).

Ježíš otázky nejen kladl, ale zodpovídal i ty, které mu položili jiní. Když se ho Tomáš zeptal: Pane, nevíme, kam jdeš. Jak bychom mohli znát cestu?“ Ježíš mu odpověděl: „Já jsem ta cesta, pravda i život“ (J 14,5-6).

10. Přečti si biblická místa uvedená v levém sloupci a pak k nim přiřaď jednotlivé položky z pravého sloupce podle toho, o jaký způsob vyučování se v dané pasáži jedná.

.... a Mt 13,45-46

.... b Mk 12,38-40

.... c L 6,43.45

.... d L 10,3

.... e J 4,11-14

.... f J 8,31-36

1) Podobenství

2) Krátký výrok

3) Názorná lekce

4) Otázka

Obsah

Ježíš se ve svém učení dotýkal široké škály otázek. Nicméně v něm můžeme vyčlenit určitá hlavní témata. Učil o království Božím - o jeho skutečném charakteru a požadavcích. Učil o člověku - o jeho zodpovědnosti před Bohem a o tom, jak se má chovat k ostatním lidem. Učil o sobě - o svém poslání, jedinečném vztahu k Bohu, o své smrti, vzkříšení a druhém příchodu.

Některé evangelijní záznamy se snaží podat uceleně na jednom místě učení týkající se podobných předmětů. Například velká část Ježíšova vyučování o království Božím je uvedena v Mt 13. Jeho učení ohledně budoucích událostí a poslední doby najdeme z velké části u Mt 24 -25; Mk 13 a L 21,5-38. Některá učení uvedl možná jen jedenkrát; jiná zase zřejmě zopakoval vícekrát, aby je mohlo uslyšet

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

co nejvíce lidí. Své učení nepředkládal ve formální, systematické podobě, ale soustřeďoval je kolem své osoby. Ti, kdo chtěli pochopit jeho učení, museli v první řadě pochopit jej.

Účinek

Ježíšovo učení mělo veliký dopad na jeho posluchače. Když velekněz spolu s farizeji poslal lidi ze stráže, aby Ježíše zajali, ti se vrátili s prázdnou. „Proč jste ho nepřivedli?“ tázali se náboženští vůdcové. Oni odpověděli: „Nikdo nikdy takto nemluvil!“ (J 7,45-46). Když skončil své „Kázání na hoře“ (Mt 5-7), zástupy žasly nad jeho učením, „neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako jejich zákoníci“ (Mt 7,29). Ježíšovo učení umlčovalo jeho protivníky (Mt 22,46) a u hříšníků působilo proměnu života (L 19,8).

Stejně jako tehdy, i dnes jeho učení zasahuje srdce lidí. Když uvažuji o tom, co se událo v mé vlasti, nemohu nevidět, jak pozitivní dopad zde má učení Kristovo. Vidím lidi, kteří stejně jako já jím byli přetvořeni a zformováni. Spolu s pisatelem Židům mohu pouze říci: „Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha“ (Žd 4,12).

Evangelia jednoznačně zjevují Ježíše jako toho největšího učitele. Když vyučujeme jeho slovu, potřebujeme rovněž následovat jeho příkladu. Jeho učení se musíme naučit uvádět do vztahu se starostmi a potřebami lidí. Musíme se je naučit předávat takovým způsobem, aby nám okolostojící rozuměli. Naše reakce by měla být: *Pane, nauč nás, jak bychom ti mohli lépe sloužit. Pomoz nám usadit se u tvých nohou a učit se od tebe, abychom se i my pak mohli stát tím, čím nás chceš mít: solí světa a světlem světa.*

11. Ve svém poznámkovém sešitě uveď dokončení následujících vět:

a Dvě hlavní věci, jež tvořily základ Kristova učení, byly...

b Záměrem Ježíšova učení bylo...

c Ježíš při svém vyučování používal tyto čtyři metody:...

d Mezi tři základní témata Ježíšova učení patřily...

e Ti, kdo slyšeli Ježíše vyučovat, prohlásili, že učil jako ten, kdo má...

osobní test

PRAVDIVÉ - NEPRAVDIVÉ. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

1. Kvůli svému důrazu, jež Matoušovo evangelium kladlo na naplnění prorocství, bylo bližší spíše pohanským než židovským čtenářům.

2. Jedním z přínosů toho, že máme k dispozici až čtyři evangelijní zprávy, je skutečnost, že na důležitá fakta týkající se Ježíše je tímto položen zvláštní důraz, neboť se o nich zmiňují všechny čtyři záznamy.

3. Z čtyř evangelistů je to pouze Lukáš, který nám zanechal podrobné vylíčení onoho týdne, jenž končil Ježíšovou smrtí.

4. Většina událostí, o nichž se evangelia zmiňují, se udála v oblasti Samařska.

5. Palestina se člení na čtyři hlavní zeměpisné oblasti.

6. Protože galilejští Židé žili poblíž pohanských oblastí Dekapole a Foiníkie (Fénicie), nechovali se vůči židovskému národu a náboženství příliš loajálně.

7. Protože Židé Samařany pohrdali, i Ježíš se jim při své službě vyhýbal, aby nepohoršoval své učedníky.

8. Východní pomezí judské oblasti tvořily Jordán a Mrtvé moře.

9. Konkrétní události Kristova života nejsou v evangelijních zprávách uspořádány vždy v chronologickém pořadí.

10. Při svém vyučování se Ježíš zaměřoval spíše na obrovské zástupy než na jednotlivce či malé hloučky.

OTÁZKY S VÝBĚREM SPRAVNÉ ODPOVĚDI. Zakroužkuj písmeno před formulací, která je nejvhodnějším (nejvýstižnějším) dokončením uvedených vět.

11. Někteří lidé Ježíšovým podobenstvím neporozuměli, protože

a) tato podobenství byla plná těžko srozumitelných slov.

b) neuvěřili, že Ježíš je Syn Boží.

c) Ježíš svá podobenství nikdy neobjasňoval.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

12. Při jedné příležitosti ukázal Ježíš na malé dítě jako názorný příklad pokory. Jedná se o příklad vyučovací metody, která se nazývá

- a) podobenství.
- b) krátký výrok.
- c) názorná lekce.
- d) otázka.

13. Ježíš byl na poušti pokoušen satanem. Tato událost spadá do údobí

- a) Ježíšova narození a přípravy na službu.
- b) rané služby a popularity.
- c) pozdější služby a polemiky.
- d) Ježíšovy smrti, vzkříšení a nanebevstoupení.

14. Nazaret, město, kde Ježíš strávil své dětství, leželo

- a) v Judsku.
- b) v Pereji.
- c) v Samařsku.
- d) v Galileji.

15. Hlavním záměrem evangelistů bylo

- a) vysvětlit židovskou víru a zvyky.
- b) uvést události života Ježíše Krista v přesném chronologickém sledu.
- c) věrně zobrazit osobu Ježíše Krista.
- d) vylíčit všechno, co Ježíš řekl a učinil.

DOKONČENÍ. S použitím vhodného slova či více slov dokonči následující věty:

16. Severně od Judska leží oblast, která se nazývá

17. Třetím údobím Ježíšova života je jeho

18. K Ježíšovu nanebevstoupení došlo poblíž Jeruzaléma, nedaleko města, které se nazývá

JEŽÍŠ A EVANGELIA

19. Ježíš konal svou službu převážně ve dvou zeměpisných oblastech:

.....

20. Ve svém učení vztahoval Ježíš starozákonní proroctví na

odpovědi na studijní otázky

- 6. a) 6) Judsko
 - b) 5) Perea
 - c) 2) Foiníkie (Fénicie)
 - d) 4) Samařsko
 - e) 3) Dekapolis
 - f) 4) Samařsko
 - g) 6) Judsko
1. (Vlastními slovy.) Rozličnost vyprávění přitahuje pozornost mnoha různých druhů lidí a pomáhá zdůraznit hlavní události Ježíšova života.
7. a) 4) Smrt, vzkříšení a nanebevstoupení
- b) 2) Raná služba a popularita
 - c) 1) Narození a příprava na službu
 - d) 3) Pozdější služba a polemika
 - e) 3) Pozdější služba a polemika
 - f) 2) Raná služba a popularita
 - g) 4) Smrt, vzkříšení a nanebevstoupení
2. c) neuvádějí všechno, co Ježíš učinil a řekl.
8. 27-28: Nezcizoložíš. - Každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci.
- 33-34: Nebudeš přísahat křivě. - Já však vám pravím, abyste nepřísahali vůbec.
- 43-44: Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřítele svého.
- Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují.
3. a) se přidržují společné hlavní předlohy při zpracování evangelijního příběhu
9. b) Ježíšovo učení se zakládalo na Starém zákoně a na autoritě k jeho výkladu, kterou jako Syn Boží měl.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

4. c) Středozemní moře.
10. a 1) Podobenství
b 3) Názorná lekce
c 3) Názorná lekce
d 2) Krátký výrok
e 4) Otázka
f 4) Otázka

(Ježíšovo vyučování samozřejmě mnohokrát obsahovalo víc než pouze jeden způsob. U Mk 12,13-17 se setkáváme s kombinací metody „otázka - odpověď“ s názornou lekcí a celou pasáž zde uzavírá krátký výrok.)

5. b) na východ od pobřežní planiny.

11. (Vlastními slovy.)

- a Starý zákon a Ježíšova autorita jako Syna Božího vykládat jej.
b poskytnout lidem slova pravdy, na nichž by mohli stavět své životy.
c podobenství, krátké výroky, názorné lekce a otázky.
d království Boží, lidské vztahy a Ježíš sám.
e moc (autoritu), a ne jako jejich zákoníci.

JEŽÍŠ A EVANGELIA

poznámky